

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälso- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande

VT - HJ - TE - AH-J - AH - FK - AR - CW

Frånvarande

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande

Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförare

Avdelningschef
Bengt Michelsson

.....

.....

.....

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 36

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar samt om temporär ändring av 2 kap. 9 § i polislagen.

ÅLR 2020/7168

133 S3

Landskapsregeringen beslöt att skicka utlåtande enligt **bilaga S320P31** till social- och hälsovårdsministeriet.

Dokumentnamn	Nr	Sidnr
UTLÅTANDE	133 S3	1 (4)

Datum	Dnr
3.12.2020	ÅLR 2020/7168

Social- och hälsovårdsministeriet
Pb 33
FIN-00023 STATSRÅDET

kirjaamo@stm.fi

Hänvisning
VN/15739/2020 och STM83:00/2020

Kontaktperson
Avdelningschef Bengt Michelsson, telefon +358 (0)18 25260
bengt.michelsson@regeringen.ax

Ärende
**UTLÅTANDE OM REGERINGENS PROPOSITION
TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL LAGAR
OM ÄNDRING OCH TEMPORÄR ÄNDRING AV
LAGEN OM SMITTSAMMA SJUKDOMAR SAMT
OM TEMPORÄR ÄNDRING AV 2 KAP. 9 § I
POLISLAGEN**

Landskapsregeringen har getts möjlighet att lämna kommentarer gällande ett nytt utkast från social- och hälsovårdsministeriet om regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar, som landskapsregeringen 1.10.2020 (ÅLR 2020/7168) skickade ett utlåtande om till social- och hälsovårdsministeriet. Landskapsregeringen uttryckte i sitt tidigare utlåtande att berörda ministerier omgående behövde ta kontakt med landskapsregeringen för att i samarbete utreda de många oklara frågor i förhållande till Åland och självstyrelsen som förelåg. Landskapsregeringen bedömer att det har skett och tackar för förfrågan om att lämna ytterligare kommentarer om lagförslaget.

Landskapsregeringen konstaterar att social- och hälsovårdsministeriets nya utkast av 24.11.2020 innehåller många ändringar från den proposition som landskapsregeringen 1.10.2020 gav utlåtande om. Landskapsregeringen vidhåller tillämpliga delar i det tidigare utlåtandet och lämnar följande utlåtande om de ändringar som framkommer i föreliggande utkast.

Lagstiftningsbehörighet

Regeringens proposition berör områden som hör till både landskapets och till rikets lagstiftningsbehörighet enligt självstyrelselagen (1991:71) för

Åland. Enligt 18 § 12 och 13 punkterna i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet för socialvård samt för hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkterna i självstyrelselagen för Åland. Enligt 18 § 14 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet för undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete; arkiv-, biblioteks- och museiväsendet med de undantag som stadgas i 27 § 39 punkten i självstyrelselagen för Åland och enligt 18 § 11 punkten i fråga om fornminnen, skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål i landskapet.

Enligt 18 § 21 punkten i självstyrelselagen för Åland har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken. Riket har lagstiftningsbehörighet för handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten enligt 27 § 13 punkten och luftfart enligt 27 § 14 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Landskapet har lagstiftningsbehörighet för näringsverksamhet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen för Åland med beaktande av vad som stadgas i bland annat 27 § 29 punkten. Riket har lagstiftningsbehörighet för smittsamma sjukdomar hos människor enligt 27 § 29 punkten i självstyrelselagen för Åland.

Enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland ska de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpning av smittsamma sjukdomar hos människor ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet skötas av landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag.

Till landskapets lagstiftningsbehörighet hör följdriktigt även hälsoskyddslagstiftningen och livsmedelslagstiftningen.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet Åland är oklar och landskapsregeringen ser stora problem vid en eventuell verkställighet av lagförslaget. Det oaktat bedömer landskapsregeringen liksom i tidigare utlåtanden till social- och hälsovårdsministeriet (5.11.2020 ÅLR 2020/8403) att lagförslaget förutsätter ett minimum av minst två heltidsanställda till en månadskostnad av ca 14 000 euro (inkl. sociala avgifter) för att landskapsregeringen ens resursmässigt ska kunna fullgöra de åtaganden som föreskrivs.

Landskapsregeringen lämnar i övrigt följande utlåtande om innehållet i lagförslaget

Landskapsregeringen bedömer att 9 a § i lagförslaget fortsatt inte har tagit i beaktande att hälso- och sjukvården organiseras annorlunda på Åland jämfört med Finland. Enligt landskapslagen (2011:114) om hälso- och sjukvård är det landskapsmyndigheten Ålands hälso- och sjukvård som ansvarar för den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. Det medför att det till exempel är oklart om bestämmelserna i 9 a § 1 mom. i

lagförslaget är tillämpbara vad gäller åtgärder som rör den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. Ålands landskapsregering gör således bedömningen att regleringen i 9 a § lagförslaget faller utanför rikets lagstiftningsbehörighet.

Landskapsregeringen konstaterar att det enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen för Åland blir landskapsregeringen och inte social- och hälsovårdsministeriet som i landskapet kan ålägga en statlig enhet som ordnar eller producerar social- och hälsovårdstjänster att tillhandahålla tjänster under de förutsättningar som anges i 9 a § 8 mom. i lagförslaget.

De tillfälliga bestämmelser som föreslås i lagförslaget har begränsats till att specifikt gälla covid-19 epidemin från det mer generella begreppet exceptionell epidemi vilket landskapsregeringen ser positivt på, särskilt med hänsyn till att de tillfälliga bestämmelserna nu föreslås gälla till den 31 december 2021 i stället för till den 30 juni 2021. Landskapsregeringen ifrågasätter dock den tidsmässiga förlängningen till den 31 december 2021 vad gäller 9 a § i lagförslaget och om det är förenligt med grundlagen att den temporära ändringen innehållande begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna ska vara i kraft ett helt år.

Landskapsregeringen noterar att 57 a § i det tidigare lagförslaget om åtgärder för att förhindra spridning av coronavirusjukdomen inom småbarnspedagogik och läroanstalter är borttagen i det föreliggande lagförslaget samt att undantaget för småbarnspedagogik och läroanstalter i 58 c § 6 mom. i det tidigare lagförslaget är borttaget.

Landskapsregeringen tolkar det föreliggande lagförslaget så att de kommunala läroanstalternas och småbarnspedagogikens verksamheter kommer omfattas av de allmänna skyldigheterna i 58 c § i lagförslaget, men inte de ytterligare begränsande åtgärderna som föreslås i 58 d och 58 g §§ i lagförslaget. Lagförslaget måste tydliggöras på denna punkt och i sammanhanget borde även formuleringen i 58 g § 4 mom. i lagförslaget ses över då den kan misstolkas.

Landskapsregeringen ifrågasätter med beaktande av det materiella innehållet i propositionen om lagförslaget är förenligt med grundlagens bestämmelser eftersom de begränsningar som införs är tveksamma i proportion till de ingrepp de ger upphov till. Detta gäller speciellt begränsningarna inom persontrafik och för näringsverksamhet med tanke på näringsfriheten som regleras i 18 § Finlands grundlag (FFS 731/1999) och begränsningarna för kommunerna på Åland inom socialvården, barnomsorg och skola i förhållande till den grundlagsskyddade kommunala självstyrelsen som till form och innehåll är annorlunda på Åland. Till denna del saknas helt konsekvensbedömningar i propositionen.

Sammantaget konstaterar landskapsregeringen dels att behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet är oklar och dels att den föreslagna regleringen inte behövs på Åland då covid-19 epidemin har kunnat hanterats med redan gällande bestämmelser i smittskyddslagen och att det därför skulle vara oproportionerligt att

införa ytterligare begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Landskapsregeringen föreslår därför att Åland undantas från lagförslagets tillämpningsområde. I det fall lagförslaget ska tillämpas på Åland måste behörighetsfördelningen klargöras och landskapsregeringen är därför fortsättningsvis behjälplig i beredningsarbetet.

Lantråd Veronica Thörnroos

Minister Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Ålandsminister Anna-Maja Henriksson,
anna-maja.henriksson@riksdagen.fi
Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi
Heidi Kaila, Statsrådets kansli, heidi.kaila@vnk.fi
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, Justitieministeriet,
janina.groop-bondestam@om.fi
Viveca Arrhenius, Social- och hälsovårdsministeriet,
viveca.arrhenius@stm.fi
Anne Kumpula, Social- och hälsovårdsministeriet,
anne.kumpula@stm.fi